

Turquia s'enfronta a unes eleccions que poden ser crucials per al futur del país. Molts analistes adverteixen que si el 12 de juny els islamistes del primer ministre Recep Tayyip Erdogan obtenen una victòria folgada, impulsaran una nova constitució feta a la seva mida.

Turquia, davant del repte de reinventar-se

“**L**es eleccions del dia 12 de juny no serviran únicament per a donar forma a un nou parlament, sinó també per al futur del país. Hi ha una mena de consens entre els polítics i els ciutadans que la nova legislatura ha de servir per a redactar una nova constitució de caràcter més civil i, esperem, més democràtic”, advertia la setmana passada Yusuf Kanli, un dels articulistes del diari turc *Hürriyet*. Segons Kanli, Turquia es troba dividida en dues parts: d'una banda, els qui denuncien que el país està sota el setge d'una coalició d'islamistes i separatistes i, d'una altra, els qui diuen que ja n'hi ha prou, de semidemocràcia. A parer d'aquest articulista, els darrers són els qui pensen que “la nova constitució hauria de portar més llibertats civils, anteposar els individus a l'estat i transformar Turquia en un país on l'islam tingui un espai més ampli en la vida pública i privada. Tot això, per la via de l'estabilitat política i econòmica articulada a través d'un govern fort i d'un sol partit”.

Que a Turquia li cal renovar-se, en són conscients molts dels analistes polítics d'aquell país. “Turquia, en efecte, necessita una nova constitució per a substituir l'envellida i poc liberal del 1982. La qüestió és saber si l'AKP [Partit de la Justícia i el Desenvolupament], una coalició d'islamistes i conservadors, adoptarà una constitució liberal”, assenyalava a mitjan mes de

maig Soner Çagaptay, director del Turkish Research Program del The Washington Institute, en un article d'anàlisi publicat pel diari *Hürriyet*. El primer ministre turc, Recep Tayyip Erdogan, líder de l'AKP, ha assegurat, de fet, que encara que obtingui 367 dels 550 diputats que conformen el parlament —és a dir, tres quartes parts—, consultarà amb tots els partits i organitzacions no governamentals la manera de redactar una nova constitució. Això, evidentment, ha aixecat tota mena de dubtes a Turquia. “El problema serà si l'AKP aconsegueix 330 escons o més al parlament, perquè això li donarà la possibilitat de redactar la promesa nova constitució absolutament a la seva manera. Una constitució redactada sense el consens de tots els partits és improbable que reuneixi els requisits democràtics necessaris”, advertia la setmana passada Sahin Alpay, comentarista polític habitual de les pàgines del diari *Today's Zaman*.

La majoria dels sondatges fets públics fins poc abans del tancament d'aquesta edició assenyalaven que l'AKP obtindria una àmplia victòria, i aplegarà vora el 50% dels vots o, segons algunes fonts, més i tot. Una de les explicacions d'aquestes bones perspectives és l'èxit econòmic que el govern del primer ministre Erdogan ha aconseguit d'ençà que va pujar al poder l'any 2002. “L'esperança era que, amb la macroeconomia més o menys

en ordre, després de la gran victòria a les eleccions del 2007 l'AKP es concentraria en les microreformes. Però aquest no ha estat el cas. No s'ha fet gairebé res per a millorar el clima d'inversions en els quatre darrers anys. [...] Una part del problema sembla que és Erdogan, que ha dit repetidament que ell té “la darrera paraula” en els afers econòmics. Sembla que l'estil autòritari del primer ministre arriba també a la política econòmica”, explicava Emre Deliveli, articulista del diari *Hürriyet*. Segons Deliveli, el problema és que, malgrat que la política econòmica del govern de l'AKP mostra fissures, fins ara l'oposició ha estat incapaç de proposar res millor.

Sigui com sigui, ara per ara, el màxim dubte que envolta les eleccions turques és saber quants partits arribaran a superar el llindar mínim per a entrar al parlament, que a Turquia és del 10%. Si bé l'AKP i el principal partit de l'oposició, el Partit Republicà Popular (CHP), liderat per Kemal Kiliçdaroglu, no tindran problema a superar aquest llindar, una cosa ben diferent pot passar amb els altres dos partits amb possibilitats, el Partit del Moviment Nacionalista (MHP) i la formació kurda Partit de la Pau i la Democràcia (BDP). El sistema electoral turc, en aquest sentit, fa que els vots dels partits que no superin el llindar vagin a parar al partit més votat que, en aquest cas, amb tota seguretat, serà l'AKP. “Aquesta és la raó per la qual aquestes eleccions són crucials per al futur del país. Es diu que encara que l'AKP obtingui les tres quartes parts dels escons del parlament buscarà el compromís dels altres partits per a redactar una nova constitució a través del consens. L'experiència ens diu que l'AKP no caminarà per aquesta via”, advertia no fa gaire Yusuf Kanli en un article d'opinió publicat a *Hürriyet*.

Militars sota control. Un dels principals debats que planen sobre la política turca és, des de fa anys, el paper que hi tenen els militars. L'exèrcit turc, garant de la laïcitat i la unitat de Turquia, ha dut a terme nombrosos cops d'estat al llarg de la història recent, tot i que les reformes dels darrers anys han posat una mica de fre a aquestes actituds. “És evident que la forta influència dels militars en la política d'aquest país

ha durat massa. La revolució turca va tenir lloc fa gairebé noranta anys. El país ha de tornar a la normalitat, dient als militars que la seva obligació de ser els guardians de la revolució i la República s'ha acabat i que aquesta obligació ara pot ser executada per la nació directament. En lloc de cops, els governs han d'anar i venir a través de les urnes. En això hi ha consens al país", explicava Yusuf Kanli en un article al diari *Hürriyet*.

De fet, el principal partit de l'oposició, el CHP, a través del seu líder, Kemal Kiliçdaroglu, s'ha mostrat contrari a la intervenció de les forces armades en la política. "El cap de l'estat major de l'exèrcit hauria d'anar periòdicament al Parlament per a respondre a les preguntes dels diputats", va dir la setmana passada. En aquest sentit, Lale Kemal, analista polític del diari *Today's Zaman*, apuntava el 30 de maig passat que la veritable democràcia a Turquia només serà possible "amb la continuació de les reformes a totes les esferes i, en particular, quan el control civil i democràtic de les forces armades hagi estat assegurat".

Juntament amb això, la qüestió kurda ha capitalitzat també bona part de la campanya electoral de les eleccions turques. Segons Fatma Disli Zibak, opinadora del diari *Today's Zaman*, les propostes llançades des del 2009 pel govern turc –com, per exemple, el reconeixement de la llengua– han significat passos importants per a resoldre el problema. "Però l'AKP ha estat incapaç de trobar una solució completa i posar fi al terrorisme del PKK [Partit dels Treballadors del Kurdistan]", assenyalava aquesta analista. "Ara, el CHP, que durant temps va negar l'existència del problema kurd, ha canviat el discurs i, amb el seu nou líder, Kemal Kiliçdaroglu, ha fet promeses radicals, com ara garantir l'autonomia a les administracions locals. Només després de les eleccions veurem com aquestes promeses es materialitzen en actes i quina mena de decisions es prenen per arribar a una solució", afegia Fatma Disli Zibak, en un article d'opinió publicat pel *Today's Zaman*.

De fet, segons que explicava Murat Yetkin, analista polític del diari *Hürriyet*, el canvi de paper entre l'AKP i el CHP respecte al problema kurd es

El primer ministre de Turquia, Recep Tayyip Erdogan, saluda els seus seguidors durant un acte de campanya a Istanbul, el 30 de maig passat.

va demostrar fa uns quants mesos, quan Kiliçdaroglu va ser rebut amb entusiasme a Hakkari, una remota província del Kurdistan, fronterera amb l'Iraq, mentre que, pocs dies abans, el primer ministre Erdogan s'havia trobat amb els carrers buits i les botigues tancades. "Conscient del fet que ha assolit el nivell de saturació en termes del vot potencial kurd, Erdogan ha girat cap als vots nacionalistes turcs per a fer forat

en la base del nacionalista MHP. Si cau per sota del 10%, els responsables de l'AKP pensen que podran aconseguir prou escons, més de 330, per tal de redactar una nova constitució feta a la seva mida després de les eleccions del 12 de juny. Aquesta és la raó per la qual Erdogan suavitza la seva posició en la qüestió kurda", assegurava Yetkin.

Xevi Camprubi